

6.3.2026

Helsingin yliopiston kommentit sosiaali- ja terveysministeriön psykoterapiakoulutuksen kaksiportaisuuden toteutusratkaisujen esitykseen 4.3.2026

Kiitämme Sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua kommentti psykoterapiakoulutuksen kaksiportaisuuden keskeisten toteutusratkaisuista STM:n esitysluonnoksesta kuulemistilaisuudessa 4.3.2026. Tämä dokumentti sisältää Helsingin yliopiston koulutusvararehtorin Kai Nordlundin puheenvuoroa tukevan materiaalin. Olemme jakaneet huomautuksemme temaattisesti eri alaotsikoihin puheenvuoroa vastaavasti.

Esitys on ongelmallinen yliopistojen autonomian kannalta

Yliopistojen autonomian kannalta olisi erittäin ongelmallista, jos yliopistojen vastuulla oleviin koulutuskokonaisuuksiin sisällytettäisiin hyvinvointialueiden tuottamia ja toteuttamia osuuksia, joiden sisältöihin yliopistolla ei olisi päätösvaltaa. Tällöin hyvinvointialueilla olisi tosiasiallinen valta päättää, mitä psykoterapeuttisia menetelmiä psykoterapiakoulutus sisältäisi ja siten myös valta päättää, minkälaista psykoterapeuttista koulutusta rahoitettaisiin. Vertailukohtana nykyinen erikoislääkärikoulutus toteutetaan suurelta osin yliopistojen ulkopuolella, mutta yliopistot hyväksyvät toimipaikat, niiden tarjoaman koulutuksen ja ohjaajat, asettavat kriteerit toimipaikoissa suoritettavalle käytännön koulutukselle ja hyväksyvät sen. Alan professori vastaa koulutussisällöistä, vaatimuksista, ja hyväksyy erikoistuvien lääkäreiden suoritukset.

Helsingin yliopisto painottaa myös, että jos yliopistojen vastuulla oleviin koulutuskokonaisuuksiin sisällytetään uusia sisältöjä, niiden kulut on korvattava yliopistoille. Tällaista korvausta 15 op menetelmäkoulutuksen koordinoinnista, suunnittelusta tai vastuusta ei nykyisessä esityksessä ole.

Uuden tason 1 erikoispätevyiden asema on epäselvä suhteessa ammattioikeuksiin

Erikoispätevyyskoulutuksen tarkoituksena nykyään on antaa terveydenhuollon ammattihenkilölle hänen ammattioikeuksiensa lisäksi jokin lisäoikeus, esim. rajatun lääkkeenmääräämisen oikeus. STM:n esityksestä ei selviä, onko tavoitteena että tason 1 suorittaneet voisivat harjoittaa jotain sellaista asiakas- tai potilastyötä, johon heillä ei olisi oikeutta pelkkien normaalien ammattioikeuksiensa nojalla, mutta joka ei kuitenkaan edellytä täyttä psykoterapeutin koulutusta.

6.3.2026

STM:n esityksen perusteella jää myös epäselväksi, mikä esitetyn erityispätevyiden ero olisi siihen asiakas- ja potilastyöhön, jota psykologit, sosiaalityöntekijät, sairaanhoitajat ja psykiatrit tekevät jo nyt ja jollaiseen hyvinvointialueet jo nyt on velvoitettu täydennyskouluttamaan henkilöstöään. Mikäli uudistuksessa luotaisiin lisäoikeudet nykyisten ammattioikeuksien ja täyden psykoterapeuttikoulutuksen suorittaneiden väliin, riskinä on, että normaalin asiakas- ja potilastyön koulutusvaatimusta tosiasiallisesti nostettaisiin. Tällainen sääntely olisi vastoin ammattihenkilölain uudistuksen tavoitteita. Vastaavasti myös uuden erityispätevyiden, joka ei tosiasiallisesti johda uuteen lisäoikeuteen, toteuttaminen on myös vastoin uuden ammattihenkilölakiuudistuksen tavoitteita.

Uudistuksessa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota tason 1 erikoispätevyiden tarkoituksen selvyyteen suhteessa nykyisiin sote-ammattihenkilöiden ammattioikeuksiin ja psykoterapeutin ammattioikeuksiin, millaisiin tehtäviin se pätevöittää ja millaisissa tehtävissä toimimista se rajaa.

Vastaavasti myös erikoispätevyiden perustuva tason 1 ratkaisu vaikuttaa soveltuvan vain niille opiskelijoille, jotka opiskelevat terveydenhuollon tai sosiaalihuollon ammattihenkilöksi (sote-ammattihenkilöt) tai ovat sote-ammattihenkilöitä. Jatkovalmistelussa tulee täsmentää, onko tarkoitus muuttaa psykoterapeuttikoulutuksen kelpoisuusvaatimuksia siten, että koulutukseen kelpoisia olisivat vain sote-ammattihenkilöt. Nykyisellään psykoterapiakoulutukseen voi erityistapauksessa hakeutua myös muilla taustakoulutuksilla, kuten esimerkiksi teologin tai erityisopettajan taustakoulutuksella.

On muitakin syitä jonka vuoksi tason 1 koulutukseen valittavien kriteerit eivät voi vastata nykyisen psykoterapeuttikoulutuksen vaatimuksia. Esimerkiksi psykologian opiskelijat eivät täytä nykyisen psykoterapeuttikoulutuksen hakuehtoja. Vastaavasti STM:n esityksen mukaan esimerkiksi psykiatrian alalla työskentelevät muut ammattilaiset olisivat hakukelpoisia tason 1 koulutukseen vasta työskenneltyään alalla kaksi vuotta; tämä ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta, etenkin mikäli erityispätevyiden puuttuminen rajaa ammattilaisen mahdollisia työtehtäviä ammatissaan.

Jatkovalmistelussa tulee myös täsmentää, miten tason 1 opinnot suhtautuisivat sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutuksiin ja niihin terveydenhuollon ammattihenkilökoulutuksiin, joihin ei sisälly 30 op psykologiaa/psykiatria.

Mahdollisuus tason 1 hyväksiluvusta tasolle 2 vaikuttaa ongelmalliselta

Esityksestä ei nykyisellään yksikäsitteisesti selviä, mitä osia tason 1 opinnoista on tarkoitus hyväksilukea tason 2 psykoterapiakoulutukseen. Nykyinen psykoterapeuttikoulutus on laajuudeltaan vähintään 60 op, mutta siihen ei sisälly 30 op psykologiaa/psykiatria, vaan 30 op psykologiaa/psykiatria pitää suorittaa ennen koulutuksen aloittamista. Jos STM:n esityksenä on hyväksilukea psykologiaa/psykiatria sisältävä 30 op osa tason 1 opinnoista tason 2 opintoihin, on huomioitava ettei tällaista kokonaisuutta nykyisellään kuulu psykoterapeuttikoulutukseen.

Esityksestä jää myös epäselväksi, mitä ylipäätään tarkoittaisi mahdollisuus tason 1 koulutuksen hyväksi lukemiseen tasolle 2. Jos koulutus on kaksiportainen, taso 2 ei voi sisältää sellaista, mikä jo sisältyy tasoon 1.

Opiskelijoiden asema on epäselvä

Mikäli taso 1 toteutetaan integroituna yliopistojen nykyisiin koulutuksiin, se tulee osaksi eritasoisia ja eri tavoin säänneltyjä ja eri perusteilla rahoitettuja koulutuksia (psykologian maisterin tutkinto on perustutkinto-opetusta, erityissosiaalityöntekijän koulutus on ammatillinen jatkokoulutus,

6.3.2026

psykiatrian erikoislääkärin opinnot ovat ammatillinen jatkotutkinto, mahdollinen muista koulutuksista erillään suoritettava taso 1 olisi ammatillista täydennyskoulutusta). On osoittautunut haastavaksi järjestää terveydenhuollon ammattihenkilöksi valmistavaa koulutusta täydennyskoulutuksena, koska täydennyskoulutuksen sopimusluonne on vaikeasti yhteensovittavissa ammattihenkilökoulutuksen säänneltyyn luonteeseen. Opiskelijoiden asema esimerkiksi koulutuksen opiskelijavalinnassa ei saa riippua siitä, mihin koulutukseen tason 1 koulutus on integroitu.

Sisällöllisiä huomioita

Helsingin yliopisto on pilotoinut yhteistyötä HUS:n ja muiden HVA:iden kanssa psykoterapian 1. portaan toteutuksen osalta. Osa yhteistyöstä on toimivaa, mutta osa nykyisistä täydennyskoulutuksen sisällöistä ei täytä esimerkiksi psykologian koulutuksen vaatimuksia eikä myöskään vastaa HVA:iden palvelutarpeeseen. Uudistuksen sisällöllinen rakenne edellyttää jo näistäkin syistä erillisen keskustelun. Käsittääksemme uudistuksen sisällöllistä valmistelua varten olisi syytä koota ministeriövetoinen moniammatillisen työryhmä, jotta uudistus voidaan toteuttaa onnistuneesti, mutta tällaista ei tietääksemme ole kerätty.

Yhteenvetona toteamme, että esityksen nykyisessä muodossa on useita ongelmia ja epäselvyyksiä, joita olisi syytä työstää vielä perusteellisesti. Me psykoterapiakoulutusta antavat yliopistot osallistumme mielellämme jatkotyöhön.